

TALVINE OLÜMPIATEATMIK

EESTI OLÜMPIAAKADEEMIA 2022

TALVINE
OLÜMPIATEATMIK

Olümpiamängude saamislugu 6

Antiikaeg 6

Uusaeg 9

Rahvusvaheliste olümpiamängude saamislugu 12

Taliolümpiamängude saamislugu 14

Pierre de Coubertin 17

Olümpismi põhitõed 18

Olümpismi aluspõhimõtted 18

Olümpismi alusväärtused 21

Olümpiamängud 22

Noorte olümpiamängud 22

Paralümpiamängud 23

Olümpiatraditsioonid 24

Olümpialipp 24

Olümpiatuli 25

Olümpiahümn 26

Olümpiatootus 27

Olümpiadeviis 27

Aus mäng (*fair play*) 28

Olümpiaharta 28

Olümpiaainstitutsioonid 29

Rahvusvaheline Olümpiakomitee 29

Eesti Olümpiakomitee 30

Rahvusvaheline Olümpiaakadeemia 31

Eesti Olümpiaakadeemia 31

Eesti Spordi- ja Olümpiamuuseum 32

Taliolümpiamängude koondvaade 1924–2022 33

Faktivaramu 65

Nuputamisnurk 73

ANTIKAEG

Nüüdisaegsete olümpiamängude juured peituvad Kreekas, Peloponnesose poolsaarel asuvas pühapaigas nimega Olümpia. Just seal said ammustel aegadel alguse vanade kreeklaste peajumal Zeusile pühendatud mängud, mida hakati nende toimumispaiga järgi hüüdma olümpiamängudeks. Tänapäevani pole täpselt teada, millal Olümpias esimesed mängud peeti, kuid on siiski selge, et mängude võitjate nimekiri ulatub tagasi aastasse 776 eKr. Viimased antiikolümpiamängud korraldati teadaolevalt aastal 393 pKr – seejärel lõpetas nende toimumise ristiusu saamine Vana-Rooma impeeriumi üldtunnustatud usuks, millega kaasnes kõigi nn paganlike pidustuste (sealhulgas olümpiamängude) keelustamine.

Kui esimestel meile tuntud antiikmängudel oli kavas vaid üks ala – staadionijooks, siis edaspidi mõõdeti olümpiamängudel võimeid pea kõigil toonastel tuntumatel aladel.

» Olümpia staadion Kreekas. Siin peeti antiikajal olümpiamänge.

Eesti Olümpiaakadeemia

Klassikalised Vana-Kreeka spordialad

<i>stadion</i>	ühe staadionisirge pikkune jooks
<i>diaulos</i>	kahe staadioni jooks
<i>dolichos</i>	pikamaajooks
<i>hoplitodromos</i>	kilbijooks
<i>pentathlon</i>	viievõistlus (staadionijooks, kettaheide, kaugushüpe, odavise ja maadlus)
<i>pale</i>	maadlus
<i>pankration</i>	vabavõitlus
<i>pyx</i>	rusikavõitlus
<i>keles</i>	ratsutamine
<i>tethrippon</i>	neljahobusekaarikutega sõit

» Antiikaegne sport on meieni jõudnud vaasimaalide kaudu.

Eesti Olümpiaakadeemia

UUSAEG

Pärast antiikmängude traditsiooni katkemist kadus Olümpia pühapaik tasahilju inimeste teadvusest. Sealset piirkonda tabasid mitmed suured maavärinad ja üleujutused ja nii haihtuski Olümpia sisuliselt maapinnalt.

Taas hakati Olümpiast ja olümpiamängudest rääkima alles 15. sajandi Euroopas, esialgu eeskätt Itaalias, kus antiigivaimustus kõige suurem oli, hiljem aga mujalgi.

Teadaolevalt esimesed olümpiamängud pärast antiikaega peeti 17. sajandi Inglismaal, kui jõuka härrasmehe Robert Doveri juhtimisel sai 1612. aastal tema kodukandis Cotswoldis teoks sündmus, mis kandis kreeka klassikutest inspireerituna Cotswoldi olümpiamängude nime.

Järgmise mõnesaja aasta jooksul jõuti kohalike olümpiamängude pidamiseni veel mitmel pool maailmas, kusjuures olulisematena mõjutasid neist rahvusvahelise spordielu kujunemist rahvuslikud olümpiamängud Kreekas ja Inglismaal. Just sealt leidis inspiratsiooni ka hilisem olümpialiikumise käivitaja, prantslane Pierre de Coubertin.

» Esimeste nüüdisaegsete olümpiamängude peaarren – Ateena mar-
morstaadion.

Eesti Olümpiaakadeemia

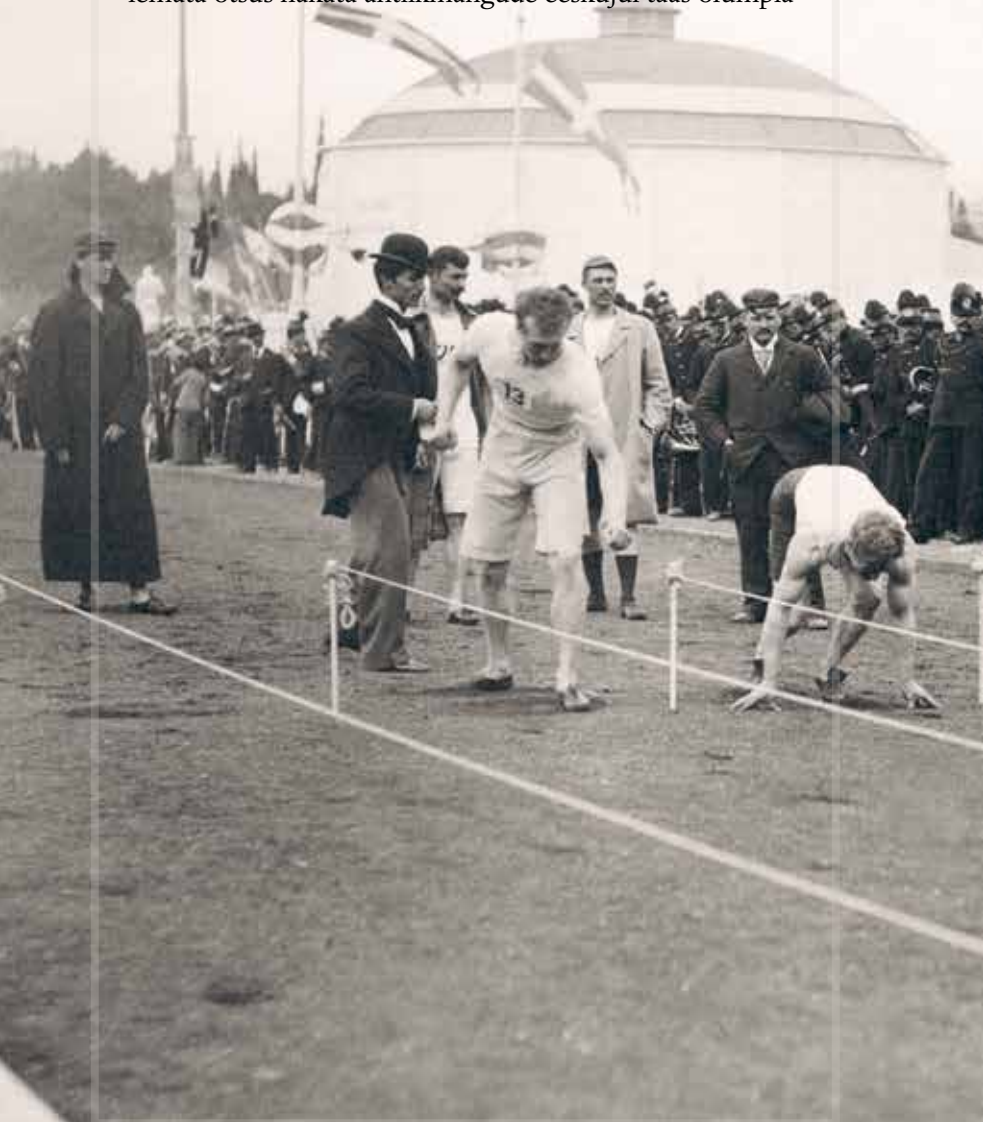

RAHVUSVAHELISTE OLÜMPIAMÄNGUDE SAAMISLUGU

19. sajandi lõpul oli maailm rahvusvahelise spordikoostöö jaoks valmis. Transpordi- ja sideteenuste areng oli muutnud hõlpsamaks tegelikud riigipiire ületavad spordisuhted, arenesid spordiväljakud ning -varustus, tõhustus treeningmetoodika, kosus spordiajakirjandus.

Nii kutsutigi rahvusvahelise spordikoostöö jõudsamaks edendamiseks 1894. aasta juunis Pariisis kokku suur spordikongress. Sellel Sorbonne'i ülikoolis toimunud kongressil, mis on ajalukku läinud nimega I olümpiakongress, võeti vastu mitu põhjapanevat otsust, millest tähtsaim oli kahtlemata otsus hakata antiikmängude eeskujul taas olümpia-

mänge korraldama. Need uue aja mängud pidid saama rahvusvahelisteks võistlusteks, mis peetakse nüüdisaegsete võistlusreeglite järgi, liiguvad linnast linna ja leiavad aset nelja-aastase intervalliga. Esimeste mängude asukohaks valiti Ateena ja sealsamas moodustati nende ette valmistamiseks ka rahvusvaheline komitee, mida hakati hiljem kutsuma Rahvusvaheliseks Olümpiakomiteeks (ROK). Selle esimeseks presidendiks sai kreeklane Demetrios Vikelas ning peasekretäriks prantslane Pierre de Coubertin.

» 100 meetri jooksu start I olümpiamängudel Ateenas.

Comité International Olympique (CIO)

TALIOLÜMPIAMÄNGUDE SAAMISLUGU

Veel sadakond aastat tagasi puudus spordihuvilistel vajadus suviste ja talviste olümpiamängude eristamiseks, sest min-geid talviseid olümpiaüistlusi esialgu ei korraldatudki. Ot-sus eraldi talviste suurvõistluste pidamiseks langetati esimest korda alles 1922. aastal, mil fikseeriti soov viia Prantsuse tali-kuurortis Chamonix's 1924. aasta talvel läbi sama aasta Parii-si olümpiamängudele pühendatud talispordinädal.

Need Rahvusvahelise Olümpiakomitee egiidi all peetud võistlused osutusid igati õnnestunuks, mistõttu kinnitaski ROK need tagantjärele esimesteks taliolümpiamängudeks – ja uus traditsioon oligi sündinud! Esimese taliolümpiamän-gude kuldmedalivõitjana läks aga ajalukku meeste 500 meetri kiiruisutamises esikoha saanud ameeriklane Charles Jewtraw.

» 1920. aasta Antwerpeni olümpia jäähokiturniiril kaasa teinud Rootsi meeskond. *Comité International Olympique (CIO)*

» Publik on saabumas Chamonix' mängude avamisele (1924).
Comité International Olympique (CIO)

PIERRE DE COUBERTIN

Nüüdisaegsete olümpiamängude algataja on prantsuse haritlane **Pierre de Coubertin (1863-1937)**. Juba noorena Prantsusmaal kehalise kasvatuse edendamiseks innustunud Coubertin uskus, et arendada tuleb nii inimeste keha kui ka vaimu, otsis selleks parimaid lahendusi ning leidis eeskujusid Kreekast ja Inglismaalt. Sedasi saadud inspiratsioon viis ta mõtteni taaselistada olümpiamängud. Uute olümpiamängude aluspõhimõtteid visandades lähtus ta soovist ühendada sporti kultuuriga ning vormida spordi rahumeelseid ja kasvatuslikke printsiipe.

Esimesel olümpiakongressil Pariisis (1894) sõnastati tema initsiatiivil mitu ideed, millest kasvasidki välja olümpiamänge raamiva filosoofia – olümpismi – aluspõhimõtted.

« Pierre de Coubertin.

Comité International Olympique (CIO)

OLÜMPISMI ALUSPÕHIMÕTTED

Olümpiahartas sõnastatud aluspõhimõtted määratlevad ära olümpismi ühiselt jagatavad väärtused.

- 1.** Olümpism on elufilosoofia, mis ülendab ja ühendab keha, tahte ning vaimu omadused tasakaalustatud ter- vikuks. Seostades sporti kultuuri ja haridusega, püü- leb olümpism sellise eluviisi poole, mis põhineb jõu- pingutustes leitud rõõmul, heade eeskujude haridusli- kel väärtustel, sotsiaalsel vastutusel ja üleüldiste eetilise- te põhimõtete austamisel.
- 2.** Olümpismi eesmärk on rakendada sport inimkonna harmoonilise arengu teenistusse, pidades silmas rahu- meelse, inimväärikuse säilitamisest hooliva ühiskonna edendamist.
- 3.** Olümpialiikumine on kooskõlastatult toimiv, orga- niseeritud, universaalne ja pidev tegevus, mida juhib ROK kui kõrgemalseisev organ ning millesse on kaa- satud need üksikisikud ja organisatsioonid, keda kõne- tavad olümpismi väärtused. See hõlmab viit mandrit ja selle kõrgpunkt on kogu maailma sportlasi kokku toov suur spordipidu – olümpiamängud. Olümpialiikumise sümboliks on viis üksteisega ühendatud rõngast.
- 4.** Spordi harrastamine on inimõigus. Igal inimesel peab olema võimalik olümpiavaimu järgides ilma igasuguse diskrimineerimiseta sportida, tehes seda vastastikuse mõistmise, sõpruse, solidaarsuse ning ausa mängu vai- mus.
- 5.** Kuna spordivaldkond toimib osana laiemast ühiskon- nast, on olümpialiikumisse kaasatud spordiorganisat- sioonidel omad autonoomsed õigused ja kohustused – sealhulgas vabalt kehtestada ja kontrollida spordis ka- sutatavat reeglistikku, määrata oma organisatsioonide struktuuri ja juhtimist, kasutada valimisõigust ilma iga- suguste väliste mõjutusteta ning vastutada hea valitse- mise tavadest kinnipidamise eest.

» Vastastikusel austusel on spordis tähtis roll.

Comité International Olympique (CIO) – EVANS, Jason

6. Olümpiahartas sätestatud õiguste ja vabaduste kasutamise on garanteeritud ilma igasugust laadi diskrimineerimiseta, olgu rassi, nahavärvi, soo, seksuaalse sättumuse, keele, usu, poliitiliste või muude vaadete, rahvusliku või sotsiaalse päritolu, varalise seisuga, sünnipära või muu staatuse alusel.
7. Olümpialiikumises osalemine nõuab olümpiahartast juhindumist ning ROKi tunnustust.

OLÜMPISMI ALUSVÄÄRTUSED

Tänapäeval on olümpiamängudest saanud kogu maailma sportlasi ühendav spordipidu ning universaalse ja igikestva olümpialiikumise kõrgpunkt. Olümpialiikumine omakorda tugineb spordi ja kehalise aktiivsuse aluspõhimõtteid esile toovatele väärtustele: eneseületusele, austusele ja sõprusele.

Eneseületus tähendab enesest parima andmist. Seejuures pole tähtis mitte võitmine, vaid osalemine, seeläbi arenemine ning keha, tahte ja vaimu tervisliku ühtsuse nautimine.

Austus tähendab enese ja oma keha väärtustamist, kaastaste hindamist ning võistlusreeglitest kinni pidamist.

Sõprus julgustab meid väärtustama sporti kui vahendit inimestevahelise mõistmise leidmiseks kõikjal maailmas.

» Eneseületus spordis tähendab enesest parima andmist.

Comité International Olympique (CIO) – STOCKMAN, Matthew

« Ateena olümpiamängude maratonivõiduga kreeklaste rahvuskan-
gelaseks tõusnud Spiros Louis. *Comité International Olympique (CIO)*

» *Comité International Olympique (CIO) – YAMAZAKI, Yuichi*

OLÜMPIAMÄNGUD

Olümpiamängud on võistlused sportlaste, mitte riikide vahel, mis toimuvad spordialade rahvusvaheliste alaliitude poolt kehtestatud reeglite alusel. Olümpiamängud jagunevad suvisteks ja talvisteks mängudeks, kusjuures nende loetlemine toimub erinevate põhimõtete alusel. Suviste mängude loetlemine toimub neli järjestikust kalendriaastat kestvates ajaperioodides – olümpiaadides. Neid nummerdatakse järjestikuliselt alates esimestest nüüdisaegsest olümpiaadi mängudest (olümpiamängudest), mida pühitseti Ateenas 1896. aastal.

Iga olümpiaad nummerdatakse ka juhul, kui mõne olümpiaadi mängud jäävad pühitsemata. Talimänge nummerdatakse aga lihtsalt toimumise järjekorras, kusjuures pidamata jäänud talimängud arvesse ei lähe.

NOORTE OLÜMPIAMÄNGUD

Noorte olümpiamängudel saavad osaleda 15-18-aastased sportlased. Tähtsal kohal on seal lisaks võistlustele ka mitmesugused haridus- ja kultuuriüritused, mis innustavad noori sportlasi olümpiaväärtusi järgima. Esimesed noorte olümpiamängud toimusid 2010. aasta suvel Singapuris, kaks aastat hiljem said Innsbruckis teoks esimesed noorte taliolümpiamängud.

PARALÜMPIAMÄNGUD

Paralümpiamängudeks nimetatakse rahvusvahelisi spordivõistlusi erivajadustega (nt liikumis- ja nägemispuuded) sportlastele, mille korraldamist koordineerib Rahvusvaheline Paralümpiakomitee. Esimesed üldiselt tunnustatud suvised paralümpiamängud leidsid aset 1960. aastal Roomas, esimesed talvised paralümpiamängud said aga teoks 1976. aastal Örnköldvikis (Rootsi). Alates 1988. aastal Seoulis peetud suveolümpiamängudest leiavad paralümpiamängud aset peatselt pärast olümpiamängude lõppu samas linnas ja samades võistluspaikades.

What's Possible. Right From the Start.

» 2020. aasta Tokyo paralümpia poster. *PETER, Grégoire*

OLÜMPIATRADITSIOONID

Kõigist teistest suurtest rahvusvahelistest võistlustest eristub olümpialiikumine tänu mitmetele omanäolistele traditsioonidele. Olulisimad neist kaasnevad olümpiamängude ava- ja lõputseremooniatega, lisades toimuvale rohkesti pidulikkust ja emotsionaalsust ning kulgedes alati kindlate protseduurireeglite alusel. Tähtsamate olümpiatraditsioonide hulka kuuluvad pidulik olümpialipu heiskamine ja langetamine, sportlasdelegatsioonide sissemarss, olümpia-tule süütamine ja kustumine, olümpiatõotuse andmine.

» Olümpialipu üleandmise tseremoonia 2020. aasta Tokyo mängudel.

Comité International Olympique (CIO) – RUTAR, Übald

OLÜMPIALIPP

Olümpialipp kujutab enesest valgel põhjal asuvat olümpiasümbolit – viit omavahel põimunud rõngast. Rõngaste värvid ülal (vasakult) on sinine, must ja punane ning all (vasakult) kollane ja roheline. Kollane rõngas ühendab sinist ja musta ning roheline omakorda musta ja punast rõngast. Need rõngad sümboliseerivad viie maailmajao liitu, näidates, et olümpialiikumine on pidev ja universaalne. Olümpialipu kujundas Pierre de Coubertin ning esmakordselt lehvis see olümpiamängudel 1920. aastal Antwerpenis.

OLÜMPIATULI

Olümpiatuli süüdatakse päikesekiirte abil Kreekas, Olümpias. Sealt liigub see erilise rahu ja sõpruse sõnumit edastava teatejooksuga tõrvikutest kantuna olümpialinna, kus põleb kogu mängude kestel olümpiastaadionil. Esimest korda põles olümpiatuli 1928. aastal Amsterdami mängudel, Olümpias süüdati tuli esmakordselt 1936. aasta Berliini mängude eel.

» Olümpiatule süütamine 2020. aasta Tokyo mängude eel toimus traditsiooniliselt Olümpias.

Comité International Olympique (CIO) – MARTIN, Greg

OLÜMPIAHÜMN

Olümpialiikumise pidulikel hetkedel kõlava olümpiahümni autorid on kreeklased, helilooja Spyridon Samaras ning luuletaja Kostis Palamas. Esmakordselt kasutati hümnit juba 1896. aasta Ateena mängudel, ent ametlikuks olümpiahümniks kinnitati see siiski alles 1958. aastal.

Sa surematu iidse aja vaim,
tõetunde isa, vaimuile hea,
nüüd ilmu, kiirga oma valgust meil'
siin pinnal, selle taeva all,
kus nähti sinu kustumatut tulekeelt.

Sa anna elu mängudele ja neid hingesta!
Ja võitjatele kingi närbumatud pärjad –
nad kõigist parimad.

Sa sünnita me rinnas raudsed südamed!
Ja õnnista me välju, mägesid ja merd
nüüd hiigelsuure templiga,
kus kõik maailma rahvad
sind kummardavad –
oo surematu iidse aja vaim!*

* Kreeka keelest eestindanud Hardi Tiidus

» Hetk 1968. aasta Grenoble'i mängude avatseremoonial.

Comité International Olympique (CIO)

OLÜMPIATÖOTUS

Olümpiatöotus on sümboolne tagatis, mis peab üleval hoidma olümpiamängude sportlikku vaimu. Töotuse annavad sportlaste, treenerite ja kohtunike esindajad olümpiamängude avatseremoonial. Esmakordselt anti töotus 1920. aasta Antwerpeni mängudel. Töotuse algse teksti koostas Pierre de Coubertin ning seda on aja jooksul ümber tehtud, käsikäes spordivõistluste muutuva olemusega.

“ Sportlaste, kohtunike, treenerite ja ametiisikute nimel lubame osaleda neil olümpiamängudel, austades ja järgides reegleid ning ausa mängu vaimu. Me kõik pühendame endid dopingu- ja pettusevabale spordile ning teeme seda spordi kuulsuseks, oma võistkondade auks ja olümpismi aluspõhimõtteid austades.

OLÜMPIADEVIIS

Olümpiadeviis on ladinakeelne *citius, altius, fortius* (eesti keeles *kiiremini, kõrgemale, tugevamini*). See sõnum kutsub olümpialiikumises osalejaid eneseületamise poole püüdlema ja endast parimat andma. Deviisi mõtles 1891. aastal välja vaimulik Henri Didon, kes oli Pierre de Coubertini sõber.

» Olümpiatuli jõuab Oslosse Bisletti staadionile kuulsa maadeuuri- ja Fridtjof Nanseni lapselapse Eigil Nanseni kätest kantuna (1952).

Comité International Olympique (CIO)

AUS MÄNG (FAIR PLAY)

Ausa mängu reeglid aitavad kaasa sportlikule eneseteostusele. Need reeglid hõlmavad nii ausat käitumist, vastastikust lugupidamist kui ka mängureeglite kinnipidamist. Kuigi ausa mängu põhimõtted pärinevad spordist, laienevad need ka meie igapäevaelule, olles olulised kõikjal.

OLÜMPIAHARTA

Rahvusvahelise Olümpiakomitee poolt vastu võetud tegevuspõhimõtted, reeglid ja ametlikud selgitused on ära toodud olümpiahartas – reeglite kogumikus, mis käsitleb olümpialiikumise organiseerimist ja toimimist ning määrab kindlaks olümpiamängude läbi viimisega seotud tingimused. Olümpiahartat on mitmel korral ümber tehtud, ent seal on tänini kirjas Pierre de Coubertini algse visiooni kohaselt sõnastatud olümpismi aluspõhimõtted.

RAHVUSVAHELINE OLÜMPIAKOMITEE

Olümpialiikumise kõrgeim võim on Rahvusvaheline Olümpiakomitee (ROK), mille peakorter asub Šveitsis Lausanne'i linnas. Rahvusvaheline Olümpiakomitee suunab ja koordineerib olümpiamängude korraldamist ning olümpiaalast spordi-, kultuuri- ja haridustegevust. ROK-i liikmeteks on sporti panustanud mõjukad üksikisikud, kes tegelevad ROK-i esindajatena oma asukohariikides ega esinda riikide valitsusi. ROK asutati 23. juunil 1894. aastal Pariisis. Läbi aegade on Rahvusvahelise Olümpiakomitee ridadesse kuulunud ka kaks eestlast: aastail 1928-1932 oli ROK-i liige toonane Eesti spordijuht Friedrich Akel, aastail 1936-1942 aga ettevõtja Joakim Puhk.

Rahvusvahelise Olümpiakomitee presidendid

1894–1896	Demetrios Vikelas (Kreeka)
1896–1925	Pierre de Coubertin (Prantsusmaa)
1925–1942	Henri de Baillet-Latour (Belgia)
1942–1952	J. Sigfrid Edström (Rootsi)
1952–1972	Avery Brundage (USA)
1972–1980	Michael Killanin (Iirimaa)
1980–2001	Juan Antonio Samaranch (Hispaania)
2001–2013	Jacques Rogge (Belgia)
2013–...	Thomas Bach (Saksamaa)

EESTI OLÜMPIAKOMITEE

Eesti Olümpiakomitee (EOK) on Eesti spordi- ja olümpiaorganisatsioon, mille missioon on arendada ja kaitsta spordi- ning olümpialiikumist Eestis. Eesti Olümpiakomitee loomine otsustati Eesti I Spordikongressil Tallinnas 30. novembril 1919. aastal, selle ametliku asutamiseni jõuti 1923. aastal. 1940. aasta kommunistliku riigipöörde järel katkes EOK tegevus ligi 50 aastaks ning uuesti taasmoodustati see 14. jaanuaril 1989. aastal.

Eesti Olümpiakomitee juhid

1924–1931	Friedrich Akel (EOK esimees)
1931–1940	Johan Laidoner (EOK esimees)
1989–1997	Arnold Green (EOK president)
1997–2001	Tiit Nuudi (EOK president)
2001–2012	Mart Siimann (EOK president)
2012–2016	Neinar Seli (EOK president)
2016–...	Urmas Sõõrumaa (EOK president)

» 2001. aastal pälvis Eesti Olümpiakomitee president Arnold Green seni ainsa eestlasena Rahvusvahelise Olümpiakomitee kõrgeima tunnustuse – olümpiaordeni. *Comité International Olympique (CIO) – LOCATELLI, Giulio*

RAHVUSVAHELINE OLÜMPIAAKADEEMIA

Rahvusvaheline Olümpiaakadeemia (ROA) tegeleb olümpismi ja olümpialiikumise akadeemilise käsitlemise, uurimise ja tutvustamisega. Selle eesmärgi täitmiseks korraldab ROA erinevaid üritusi, millest tähtsamad on noortesessioonid ning seminarid olümpialiikumisega seotud organisatsioonidele. Otsuse Rahvusvahelise Olümpiaakadeemia loomiseks langetas ROK 1949. aastal, selle tegelik asutamine toimus aga 1961. aastal. ROA keskus asub Olümpias (Kreeka).

EESTI OLÜMPIAAKADEEMIA

Eesti Olümpiaakadeemia (EOA) tegevuse eesmärk on olümpiaideaalide tutvustamine Eestis. Selleks teostab EOA mitmesuguseid asjakohaseid ettevõtmisi ning levitab hariduslikke materjale. EOA suurim projekt on alates 2004. aastast korraldatav ja maailma tunnustatumate olümpiaharidusprojektide hulka kuuluv Eesti kooliolümpiamängude sari, mis on tänaseks ühendanud sadu koole ja kümneid tuhandeid õpilasi. 1989. aastal asutatud Eesti Olümpiaakadeemia keskus asub Tartus.

» Vehklemise demonstratsioon Oru Koolis toimunud kooliolümpiamängudel. Eesti Olümpiaakadeemia

EESTI SPORDI- JA OLÜMPIAMUUSEUM

Baltimaade suurim spordimuseum – Eesti Spordi- ja Olümpiamuseum – on Tartus asuv uuendusmeelne elamusmuseum, kus külastajad saavad ekspositsioonis ise käsi külge panna. Muuseum asutati Tartus 1963. aastal, riikliku staatuse sai see aga aastal 1967 ning kannab oma tänast nime alates 2016. aastast.

» Vaade Eesti Spordi- ja Olümpiamuuseumi püsinäitusele.

Jan Henrik Pärnik/Eesti Spordi- ja Olümpiamuseum

TALIOLÜMPIAMÄNGUDE

**KOOND-
VAADE**

1924-2022

I TALIOOLÜMPIAMÄNGUD

1924

Prantsus-
maa

Chamonix

25. jaanuar – 5. veebruar 1924

Peaareen : Chamonix' olümpiastaadion

Mängude avaja : Gaston Vidal (Prantsusmaa poliitik ja spordijuht)

Osalenud delegatsioone : 16

Osalenud sportlasi : 258

Spordialasid kavas : 9

Maskott : –

EESTI SPORTLASTE VÕIDETUD MEDALID

–

EESTI SPORTLASED OLÜMPIAL

Ehkki avatseremoonial oli kohal Eesti lipp, ei jõudnud Eesti sportlased Chamonix's tegelikult starti

» Šveitsi neljabobi Chamonix's (1924).

Comité International Olympique (CIO)

« Kaamera ees poseerivad kiirusutajad, kanadalane Charles Gorman ja ameeriklane Charles Jewtraw (Chamonix 1924).

Comité International Olympique (CIO)

II TALIOLÜMPIAMÄNGUD

1928

Šveits

St. Moritz

11. – 19. veebruar 1928

Peaareen : St. Moritzi olümpiastaadion

Mängude avaja : Edmund Schulthess (Šveitsi president)

Osalenud delegatsioone : 25

Osalenud sportlasi : 464

Spordialasid kavas : 8

Maskott : –

EESTI SPORTLASTE VÕIDETUD MEDALID

–

EESTI SPORTLASED OLÜMPIAL

Eesti koondisesse kuulus 2 sportlast: Christfried Burmeister ja Aleksander Mitt. Leedut esindas Tallinnas sündinud kiirusutaja Kestutis Bulota

» Austajate õlgadel on 1928. aastal St. Moritzis meeste 5000 meetri kiirusutamises kulla võitnud **Norra uisüäs Ivar Ballangrud**.

Comité International Olympique (CIO) – RÜBELT, Lothar

III TALIOLÜMPIAMÄNGUD

1932

USA

Lake Placid

4. – 15. veebruar 1932

Peaareen : Lake Placidi olümpiastaadion

Mängude avaja : Franklin D. Roosevelt (New Yorgi osariigi kuberner)

Osalenud delegatsioonid : 17

Osalenud sportlasi : 252

Spordialasid kavas : 7

Maskott : –

EESTI SPORTLASTE VÕIDETUD MEDALID

–

EESTI SPORTLASED OLÜMPIAL

–

» 1932. aastal Lake Placidis olümpiakulla võitnud USA neljaboti tegi ajalugu – sest teiste seas kuulus meeskonda ka Eddy Eagan (seisab keskel), kellest sai sedasi esimene sportlane, kes võitnud olümpiakulla nii suvel kui ka talvel erinevatel spordialadel (oma esimese kulla sai Eagan 1920. aastal Antwerpenis poksijana).

Comité International Olympique (CIO)

IV TALIOLÜMPIAMÄNGUD

1936

Saksamaa

Garmisch-Partenkirchen

6. – 16. veebruar 1936

Peaareen : Garmisch-Partenkircheni suusahüppekompleks

Mängude avaja : Adolf Hitler (Saksamaa riigipea)

Osalenud delegatsioone : 28

Osalenud sportlasi : 646

Spordialasid kavas : 8

Maskott : –

EESTI SPORTLASTE VÕIDETUD MEDALID

–

EESTI SPORTLASED OLÜMPIAL

Eesti koondisesse kuulus 5 sportlast: Helene Michelson, Eduard Hiop, Aleksander Mitt, Vassili Krassikov (Vello Kaaristo) ja Karin Peckert-Forsman

« Garmisch-Partenkircheni suur suusahüppetrampiin (1936).

Comité International Olympique (CIO)

V TALIOLÜMPIAMÄNGUD

1948

Šveits

St. Moritz

30. jaanuar – 8. veebruar 1948

Peaareen : St. Moritzi olümpiastaadion

Mängude avaja : Enrico Celio (Šveitsi president)

Osalenud delegatsioone : 28

Osalenud sportlasi : 669

Spordialasid kavas : 9

Maskott : –

EESTI SPORTLASTE VÕIDETUD MEDALID

–

EESTI SPORTLASED OLÜMPIAL

–

« Päikeseline iluuisutamishetk 1948. aasta St. Moritzi olümpialt: meeste üksiksõidu kullamehe Dick Buttoni (USA) kaamera ees poseerivad tema koondisekaaslased Eileen Seigh ja Gretchen Merrill.

Comité International Olympique (CIO)

VI TALIOLÜMPIAMÄNGUD

1952

Norra

Oslo

14. – 25. veebruar 1952

Peaareen : Bisletti staadion

Mängude avaja : Ragnhild (Norra printsess)

Osalenud delegatsioone : 30

Osalenud sportlasi : 694

Spordialasid kavas : 8

Maskott : –

EESTI SPORTLASTE VÕIDETUD MEDALID

–

EESTI SPORTLASED OLÜMPIAL

Saksamaa koondisse kuulus eestlasest murdmaasuusataja Juku (Johannes) Pent

» 1952. aasta Oslo talimängude avatseremoonial marsib Saksamaa delegatsioon, mille ridades jõudis olümpiale ka eestlane Juku Pent.

Comité International Olympique (CIO)

VII TALIOLÜMPIAMÄNGUD

1956

Itaalia

Cortina d'Ampezzo

26. jaanuar – 5. veebruar 1956

Peaareen : Cortina d'Ampezzo jäästaadion

Mängude avaja : Giovanni Gronchi (Itaalia president)

Osalenud delegatsioone : 32

Osalenud sportlasi : 821

Spordialasid kavas : 8

Maskott : –

EESTI SPORTLASTE VÕIDETUD MEDALID

–

EESTI SPORTLASED OLÜMPIAL

Nõukogude Liidu koondisesse kuulus Uno Kajak

» Puhkehetkel on austerlane Toni Sailer, kolmekordne olümpiavõitja mäesuusatamises (Cortina d'Ampezzo 1956).

Comité International Olympique (CIO)

VIII TALIOLÜMPIAMÄNGUD

1960

USA

Squaw Valley

18. – 28. veebruar 1960

Peaareen : Blyth Arena

Mängude avaja : Richard Nixon (USA asepresident)

Osalenud delegatsioone : 30

Osalenud sportlasi : 665

Spordialasid kavas : 8

Maskott : –

EESTI SPORTLASTE VÕIDETUD MEDALID

–

EESTI SPORTLASED OLÜMPIAL

–

» Lidia Skoblikova (NSV Liit) võitis 1960. aasta Squaw Valley tali-mängudel kiirusutamises kaks kuldmedalit. *Comité International Olympique (CIO)*

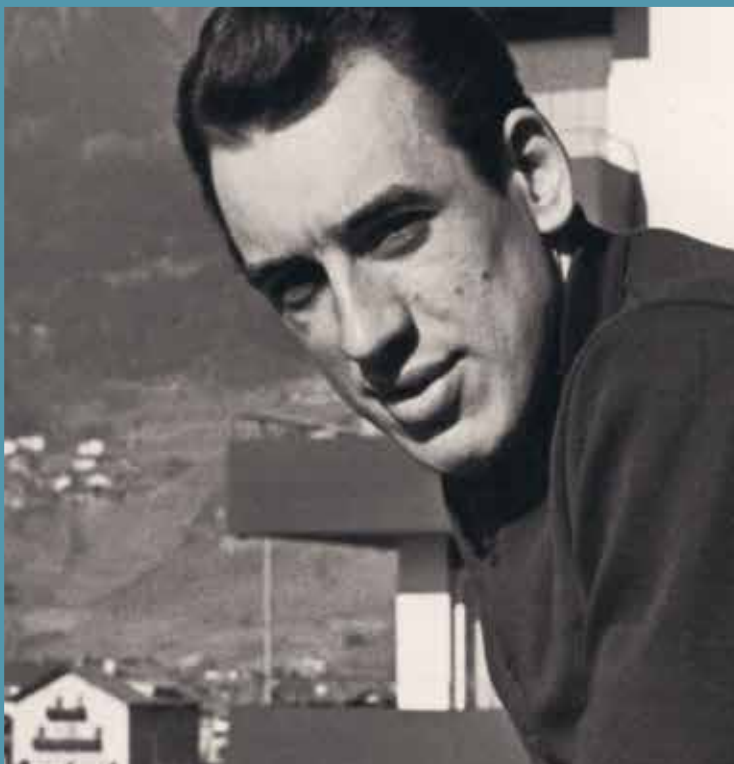
IX TALIOLÜMPIAMÄNGUD

1964

Austria

Innsbruck

29. jaanuar – 9. veebruar 1964

Peaareen : Bergiseli suusahüppekompleks

Mängude avaja : Adolf Schärf (Austria president)

Osalenud delegatsioone : 36

Osalenud sportlasi : 1091

Spordialasid kavas : 10

Maskott : –

EESTI SPORTLASTE VÕIDETUD MEDALID

Ants Antson – kiirusitamine (1500 m) kuld

EESTI SPORTLASED OLÜMPIAL

Nõukogude Liidu koondisesse kuulus Ants Antson, Rootsi esinduse liige oli bobsõitja Heino Freyberg

» Olümpiavõitja Ants Antson Innsbrucki olümpiakülas.

Eesti Spordi- ja Olümpiamuuseum

X TALIOLÜMPIAMÄNGUD

1968

Prantsus-
maa

Grenoble

6. – 18. veebruar 1968

Peaareen : Grenoble'i olümpiastaadion

Mängude avaja : Charles de Gaulle (Prantsusmaa president)

Osalenud delegatsioone : 37

Osalenud sportlasi : 1158

Spordialasid kavas : 10

Maskott : Schuss (stiliseeritud suusapoiss)

EESTI SPORTLASTE VÕIDETUD MEDALID

–

EESTI SPORTLASED OLÜMPIAL

Nõukogude Liidu koondisesse kuulusid Ants Antson ja Tõnu Haljand

» 1968. aasta Grenoble'i olümpia meeste mäesuusatamises võttis koduseinte toel kõigil distantsidel esikohad endale **Prantsusmaa täht Jean-Claude Killy**. *Comité International Olympique (CIO)/United Archives*

XI TALIOLÜMPIAMÄNGUD

1972

Jaapan

Sapporo

3. – 13. veebruar 1972

Peaareen : Makomanai staadion

Mängude avaja : Hirohito (Jaapani keiser)

Osalenud delegatsioone : 35

Osalenud sportlasi : 1006

Spordialasid kavas : 10

Maskott : –

EESTI SPORTLASTE VÕIDETUD MEDALID

–

EESTI SPORTLASED OLÜMPIAL

–

» 1972. aasta Sapporo taliolümpiamängude esikoht 20 km laske-
suusatamises läks Magnar Solbergile Norrast.

Kishimoto/IOC

XII TALIOLÜMPIAMÄNGUD

1976

Austria

Innsbruck

4. – 15. veebruar 1976

Peaareen : Bergiseli suusahüppekompleks

Mängude avaja : Rudolf Kirchschräger (Austria president)

Osalenud delegatsioone : 37

Osalenud sportlasi : 1123

Spordialasid kavas : 10

Maskott : Schneemann (lumememm)

EESTI SPORTLASTE VÕIDETUD MEDALID

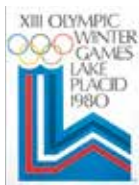
–

EESTI SPORTLASED OLÜMPIAL

NSV Liidu koondise koosseisu kuulus Anatoli Šmigun

« 1976. aasta Innsbrucki olümpiarajal on Rootsi mäesuusataja **Ingemar Stenmark**, kes võitis siin suurslaalomi pronksi. Neli aastat hiljem Lake Placidis täiendas ta oma medalikontot aga ka kahe olümpiakullaga.

Comité International Olympique (CIO)/United Archives

XIII TALIOLÜMPIAMÄNGUD

1980

USA

Lake Placid

13. – 24. veebruar 1980

Peaareen : Lake Placidi ratsastaadion

Mängude avaja : Walter Mondale (USA asepresident)

Osalenud delegatsioon : 37

Osalenud sportlasi : 1072

Spordialasid kavas : 10

Maskott : Roni (pesukaru)

EESTI SPORTLASTE VÕIDETUD MEDALID

–

EESTI SPORTLASED OLÜMPIAL

Nõukogude Liidu koondisesse kuulus Fjodor Koltšin

» 1980. aasta Lake Placidi talimängude täheks tõusis **USA** kiirusutaja **Eric Heiden**, kes võitis kõik kavas olnud viis uisudistantsi!

Kishimoto/IOC

XIV TALIOLÜMPIAMÄNGUD

1984

Jugoslaavia

Sarajevo

8. – 19. veebruar 1984

Peaareen : Koševo staadion

Mängude avaja : Mika Špiljak (Jugoslaavia riigipea)

Osalenud delegatsioone : 49

Osalenud sportlasi : 1272

Spordialasid kavas : 10

Maskott : Vučko (hundikutsikas)

EESTI SPORTLASTE VÕIDETUD MEDALID

–

EESTI SPORTLASED OLÜMPIAL

Nõukogude Liidu koondisesse kuulusid Olga Voložinskaja ja Anna Kondrašova (Levandi). Suurbritannia esindusse kuulus mäesuusataja Connor Olev Martin O'Brien

» Sarajevo 1984. Meessuusatajad on siirdunud kuninglikule 50 km distantsile. Rivi veab hilisem võitja, rootslane Thomas Wassberg.

Comité International Olympique (CIO)

XV TALIOLÜMPIAMÄNGUD

1988

Kanada

Calgary

13. – 28. veebruar 1988

Peaareen : McMahon Stadium

Mängude avaja : Jeanne Sauvé (Kanada kindralkuberner)

Osalenud delegatsioonid : 57

Osalenud sportlasi : 1423

Spordialasid kavas : 10

Maskotid : Hidy ja Howdy (jääkarud)

EESTI SPORTLASTE VÕIDETUD MEDALID

Allar Levandi – kahevõistluse pronks

EESTI SPORTLASED OLÜMPIAL

Nõukogude Liidu koondisesse kuulusid Allar Levandi ja Anna Kondrašova (Levandi)

» Kahevõistleja Allar Levandi Calgary suusarajal medali nimel pingutamas (1988). *Comité International Olympique (CIO)*

XVI TALIOLÜMPIAMÄNGUD

1992

Prantsus-
maa

Albertville

8. – 23. veebruar 1992

Peaareen : Théâtre des Cérémonies'

Mängude avaja : François Mitterrand (Prantsusmaa president)

Osalenud delegatsioone : 64

Osalenud sportlasi : 1801

Spordialasid kavas : 12

Maskott : Magique (tähepoiss)

EESTI SPORTLASTE VÕIDETUD MEDALID

–

EESTI SPORTLASED OLÜMPIAL

Eesti koondisse kuulus 20 sportlast: Allar Levandi, Ago Markvardt, Toomas Tiru, Peter Heli, Piret Niglas, Elmo Kassin, Urmas Välbe, Jaanus Teppan, Andrus Veerpalu, Taivo Kuus, Krista Lepik, Eveli Peterson, Jelena Poljakova, Urmas Kaldvee, Hillar Zahkna, Kalju Ojaste, Aivo Udras, Kristjan Oja, Olga Vassiljeva ja Aare Tamme. Rootsit esindasid eesti juurtega kelgutaja Hans Kohala ning hokimängija Håkan Loob

» Oma võidu üle Albertville'i mängudel kavas olnud 50 km murdmaasuusatamises rõõmustab norralane Bjørn Dæhlie, karjääri jooksul kaheksa olümpiakulda võitnud suusataja.

Comité International Olympique (CIO) – STRAHM, Jean-Jacques

XVII TALIOLÜMPIAMÄNGUD

1994

Norra

Lillehammer

12. – 27. veebruar 1994

Peaareen : Lyngårdsbakkeni suusahüppekompleks

Mängude avaja : Harald V (Norra kuningas)

Osalenud delegatsioone : 67

Osalenud sportlasi : 1737

Sportdialasid kavas : 12

Maskotid : Håkon ja Kristin (norra lapsed)

EESTI SPORTLASTE VÕIDETUD MEDALID

–

EESTI SPORTLASED OLÜMPIAL

Eesti koondisesse kuulus 26 sportlast: Elmo Kassin, Andrus Veerpalu, Urmas Välbe, Taivo Kuus, Jaanus Teppan, Jaak Mae, Piret Niglas, Kristina Šmigun, Cristel Vahtra, Silja Suija, Allar Levandi, Ago Markvardt, Magnar Freimuth, Ilmar Aluvee, Hillar Zahkna, Urmas Kaldvee, Aivo Udras, Olaf Mihelson, Kalju Ojaste, Eveli Peterson, Krista Lepik, Merle Viirmaa, Jelena Poljakova-Všivtseva, Connor Olev Martin O'Brien, Margus Hernits ja Helen Novikov. Rootsit esindasid eesti juurtega hokimängija Håkan Loob (võitis kuldmedali) ning kelgutaja Hans Kohala

» 1994. aasta Lillehammeri talimängude bobisõiduvõistlustele lisas värvi Austraalia sportlaste kaasalöömine.

Comité International Olympique (CIO) – STRAHM, Jean-Jacques

XVIII TALIOLÜMPIAMÄNGUD

1998

Jaapan

Nagano

7. – 22. veebruar 1998

Peaareen : Nagano olümpiastaadion

Mängude avaja : Akihito (Jaapani keiser)

Osalenud delegatsioone : 72

Osalenud sportlasi : 2176

Spordialasid kavas : 14

Maskotid : Sukki, Nokki, Lekki ja Tsukki (neli öökulli)

EESTI SPORTLASTE VÕIDETUD MEDALID

–

EESTI SPORTLASED OLÜMPIAL

Eesti koondisesse kuulus **20 sportlast**: Kristina Šmigun, Katrin Šmigun, Cristel Vahtra, Önne Kurg, Andrus Veerpalu, Jaak Mae, Raul Olle, Elmo Kassin, Meelis Aasmäe, Ago Markvardt, Magnar Freimuth, Tambet Pikkor, Jens Salumäe, Dimitri Borovik, Kalju Ojaste, Janno Prants, Indrek Tobreluts, Margus Hernits, Helen Novikov ja Andrus Paul

» 1998. aasta Nagano mängudel jäi legendaarne itaallanna **Stefania Belmondo** küll individuaalse kuldmedalita, kuid kogu karjääri jooksul kogunes tema kontole siiski kaks olümpiakulda. *Kishimoto/IOC*

XIX TALIOLÜMPIAMÄNGUD

2002

USA

Salt Lake City

8. – 24. veebruar 2002

» Ühe läbi aegade imelisema olümpialoo pakkusid 2002. aasta Salt Lake City mängude lühirajaisutamise võistlused. Nimelt võitis seal meeste 1000 meetri distantsil üllatuslikult kulla austraallane Steven Bradbury. Lõpu eel konkurentidest selgelt maha jäänud mehe edu tuli tänu sellele, et kõik tema neli vastast distantsi viimases kurvis külakuhjana kukkusid – ja tänu sellele Bradbury võidule tee avasid. Veelgi erilismaks muudab selle saavutuse aga asjaolu, et nii sai austraallasest üldse esimene lõunapoolkeralt pärinev talimängude kullavõitja!

Comité International Olympique (CIO) – MUNDAY, Stephen

Peaareen : Rice-Eccles Stadium

Mängude avaja : George W. Bush (USA president)

Osalenud delegatsioone : 77

Osalenud sportlasi : 2399

Spordialasid kavas : 15

Maskotid : Powder, Copper ja Coal (jänes, koiott ja karu)

EESTI SPORTLASTE VÕIDETUD MEDALID

Andrus Veerpalu – murdmaasuusatamine (15 km klassika) kuld;

Andrus Veerpalu – murdmaasuusatamine (50 km klassika) hõbe;

Jaak Mae – murdmaasuusatamine (15 km klassika) pronks

EESTI SPORTLASED OLÜMPIAL

Eesti koondisesse kuulus 18 sportlast: Indrek Tobreluts, Dimitri Borovik, Janno Prants, Roland Lessing, Andrus Veerpalu, Raul Olle, Jaak Mae, Meelis Aasmäe, Priit Narusk, Pavo Raudsepp, Kristina Šmigun, Katrin Šmigun, Piret Niglas, Margus Hernits, Jens Salumäe, Tambet Pikkor, Jaan Jüris ja Margus Ader

XX TALIOLÜMPIAMÄNGUD

2006

Itaalia

Torino

10. – 26. veebruar 2006

Peaareen : Torino olümpiastaadion

Mängude avaja : Carlo Azeglio Ciampi (Itaalia president)

Osalenud delegatsioone : 80

Osalenud sportlasi : 2508

Spordialasid kavas : 15

Maskotid : Neve ja Gliz (lumepall ja jääkuubik)

EESTI SPORTLASTE VÕIDETUD MEDALID

Andrus Veerpalu – murdmaasuusatamine (15 km klassika) kuld;

Kristina Šmigun – murdmaasuusatamine (10 km klassika) kuld;

Kristina Šmigun – murdmaasuusatamine (suusavahetusega sõit) kuld

EESTI SPORTLASED OLÜMPIAL

Eesti koondisesse arvati **28 sportlast**: Indrek Tobreluts, Dimitri Borovik, Janno Prants, Roland Lessing, Priit Viks, Eveli Saue, Andrus Veerpalu, Raul Olle, Erkki Jallai, Jaak Mae, Priit Narusk, Anti Saarepuu, Kaspar Kokk, Peeter Kümmel, Aivar Rehemaa, Kristina Šmigun, Silja Suija, Kaili Sirge, Piret Pormeister, Tatjana Mannima, Diana Rennik, Aleksei Saks, Jelena Glebova, Tambet Pikkor, Jens Salumäe, Jaan Jüris, Tiiu Nurme ja Deyvid Oprja. Kanadat esindas eesti juurtega Mellisa Hollingsworth (võitis skeletonis pronksi)

» Poola suusahüppelegend Adam Malysz Torino olümpial. Kuigi Malysz krooniti mitmekordseks maailmameistriks, jäigi tal paljude põidlahoidjate pettumuseks olümpiakuld võitmata. *Kishimoto/IOC*

XXI TALIOOLÜMPIAMÄNGUD

2010

Kanada

Vancouver

12. – 28. veebruar 2010

Peaareen : BC Place

Mängude avaja : Michaëlle Jean (Kanada kindralkuberner)

Osalenud delegatsioone : 82

Osalenud sportlasi : 2566

Spordialasid kavas : 15

Maskotid : Miga ja Quatchi (merikaru ja lumeinimene)

EESTI SPORTLASTE VÕIDETUD MEDALID

Kristina Šmigun-Vähi – murdmaasuusatamine (10 km vabastiil) hõbe

EESTI SPORTLASED OLÜMPIAL

Eesti koondisesse kuulub **30 sportlast**: Indrek Tobreluts, Roland Lessing, Priit Viks, Kauri Kõiv, Martten Kaldvee, Kristel Viigipuu, Eveli Saue, Sirlu Hanni, Kadri Lehtla, Andrus Veerpalu, Jaak Mae, Anti Saarepuu, Karel Tammjärv, Timo Simonlatser, Triin Ojaste, Kein Einaste, Algo Kärp, Kaspar Kokk, Peeter Kümmel, Aivar Rehema, Kristina Šmigun-Vähi, Kaija Udras, Tatjana Mannima, Jelena Glebova, Ilja Glebov, Taavi Rand, Maria Sergejeva, Irina Štork, Tiiu Nurme ja Deyvid Ojtrja. Kanadat esindas eesti juurtega skeletonisõitja Mellisa Hollingsworth

» Naiste 30 km ühisstartist suusasõidu lõpplahendus Vancouveri mängudel. Kuld kuulus Poola sportlasele Justyna Kowalczykile, hõbeda sai norralanna Marit Bjørgen. *Kishimoto/IOC*

XXII TALIOLÜMPIAMÄNGUD

2014

Venemaa

Sotši

7. – 23. veebruar 2014

Peaareen : Sotši olümpiastaadion

Mängude avaja : Vladimir Putin (Venemaa president)

Osalenud delegatsioone : 88

Osalenud sportlasi : 2780

Spordialasid kavas : 15

Maskotid : Jääkaru, Jänes ja Leopard

EESTI SPORTLASTE VÕIDETUD MEDALID

–

EESTI SPORTLASED OLÜMPIAL

Eesti koondisesse kuulus 25 sportlast: Kadri Lehtla, Darja Jurlova, Grete Gaim, Johanna Talihärm, Indrek Tobreluts, Kauri Kõiv, Roland Lessing, Daniil Steptšenko, Kalev Ermits, Triin Ojaste, Aivar Rehema, Peeter Kümmel, Karel Tammjärv, Algo Kärp, Raido Ränkel, Siim Sellis, Kristjan Ilves, Han Hendrik Piho, Karl-August Tiirmaa, Kaarel Nurmsalu, Siim-Tanel Sammelseg, Triin Tobi, Warren Cummings Smith, Jelena Glebova, Viktor Romanenkov. Kanadat esindasid eesti juurtega skeletonisõitja Mellisa Hollingsworth ja suusataja Len Väljas, Soome koondisse kuulus Eestis sündinud hokimees Leo Komarov (võitis pronksi)

« Mikaela Shiffrin (USA) võitis 2014. aasta Sotši mängudel kuldmedali naiste mäesuusatamise slaalomirajal.

Comité International Olympique (CIO) – KASAPOGLU, Mine

XXIII TALIOLÜMPIAMÄNGUD

2018

Lõuna-
Korea

Pyeongchang
9. – 25. veebruar 2018

Peaareen : Pyeongchangi olümpiastaadion
Mängude avaja : Moon Jae-in (Lõuna-Korea president)
Osalenud delegatsioonid : 92
Osalenud sportlasi : 2833
Spordialasid kavas : 15
Maskott : Soohorang (valge tiiger)

EESTI SPORTLASTE VÕIDETUD MEDALID

–

EESTI SPORTLASED OLÜMPIAL

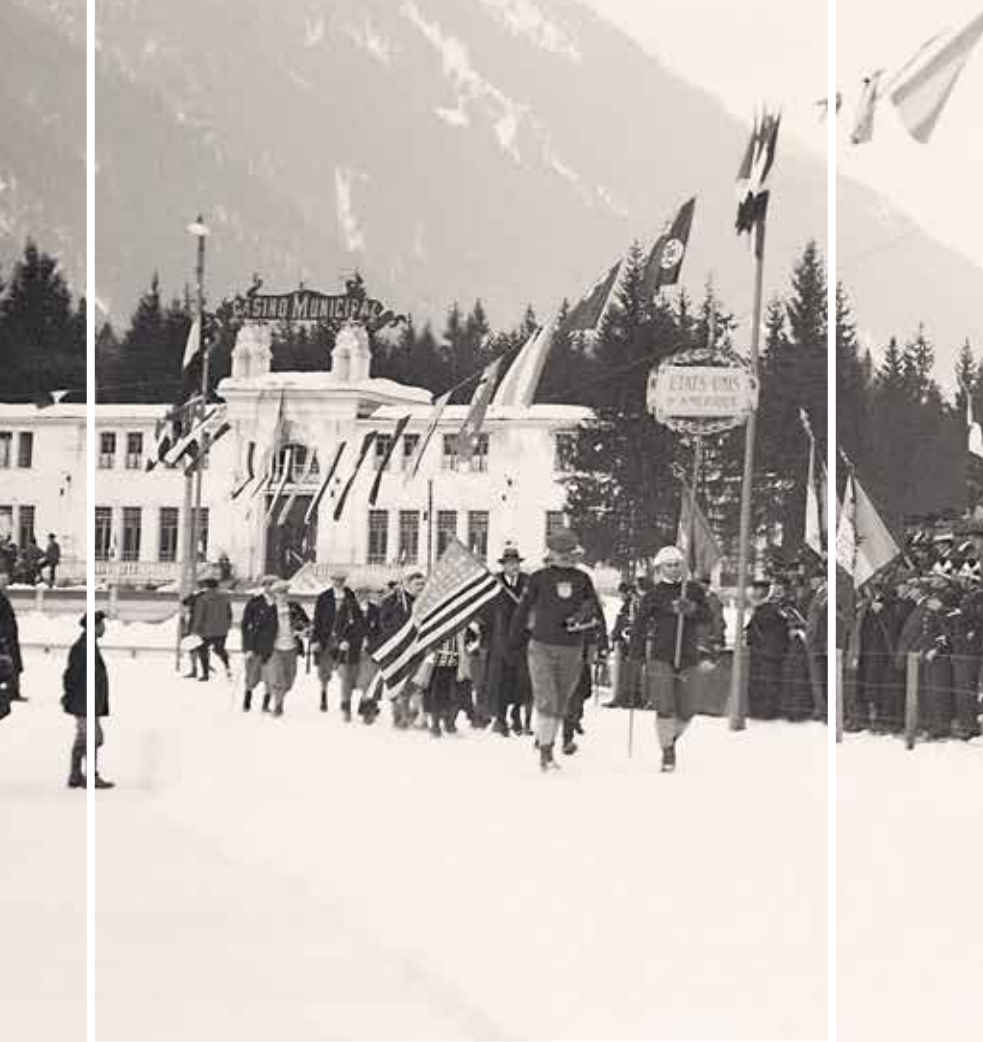
Eesti koondisesse kuulus 22 sportlast: Kristjan Ilves, Karl-August Tiirmaa, Saskia Alusalu, Marten Liiv, Kauri Kõiv, Roland Lessing, Kalev Ermits, Rene Zahkna, Johan Talihärm, Johanna Talihärm, Karel Tammjärv, Raido Ränkel, Marko Kilp, Andreas Veerpalu, Anette Veerpalu, Tatjana Mannima, Algo Kärp, Tormis Laine, Anna Lotta Jõgeva, Artti Aigro, Martti Nõmme ja Kevin Maltsev. Venemaa koondisse kuulus Eestis sündinud iluuisutaja Natalija Zabijako (võitis võistkonnavõistluses hõbeda), Kanadat esindas eesti juurtega suusataja Len Väljas

« Stiiinäide naiste skeletoni olümpiavõitjalt, inglanna Lizzy Yarnoldilt (Pyeongchang 2018).

Comité International Olympique (CIO) – EVANS, Jason

**FAKTI-
VARAMU**

Kuigi Eesti sportlased I taliolümpiamängudel Chamonix's ei osalenud, oli Eesti lipp nende mängude avatseremoonial ikkagi kohal. Nimelt soovisid Eesti spordijuhid Chamonix'sse võistlema saata tollase Eesti parima talisportlase, kiiruisutaja Christfried Burmeisteri ja tema nimi saadetigi eelülesandmisega teele. Siis aga tekkisid Eestis Burmeisteri isiku ümber segadused ja lõpuks tema lähetamisest loobuti, sellest paraku korraldajaid informeerimata. Nii oodatigi eestlasi Chamonix's viimase hetkeni ning Eesti lipp ja nimetahvel marssisid isegi võistluste avatseremoonial – seda kohapeal viibinud Eesti spordireporteri Oskar Lõvi suureks üllatuseks ja muidugi korraldajate endi kätest kantuna...

» Eesti lipp on sisenenud Chamonix' mängude avatseremooniale.

Comité International Olympique (CIO) – COUTTET, Auguste

Eesti sportlaste esimene start taliolümpiamängudel sai teoks 1928. aastal St. Moritzis, kus tegid kaasa kiiruisutajad Christfried Burmeister ja Aleksander Mitt. Osaleti kõigil distantsidel, välja arvatud 10 000 meetrit, kusjuures kahest mehest edukamaks osutus Christfried Burmeister, kelle parimaks tulemuseks jäi 15. koht 500 meetri distantsil.

» Eestlased St. Moritzi olümpial (1928). Vasakult: Christfried Burmeister, Johannes Villemson, Aleksander Mitt, Eduard Hiop.

Eesti Spordi- ja Olümpiamuuseum

Esimesed olümpiamängudel võistelnud Eesti naissportlased olid mäesuusataja Karin Peckert-Forsman ja iluuisutaja Helene Michelson. Neist 1936. aastal Garmisch-Partenkirchenis kaasa teinud sportlastest esimesena asus võistlustulle Peckert-Forsman, kes tuli Alpi kahevõistluses 26. kohale.

1936. aasta Garmisch-Partenkircheni olümpiamuljete tuules hakati Eestis esimest korda (seda küll naljaga pooleks) mõlgutama mõtteid ka bobisõidu maaletoomisest. Nimelt kirjeldati seda ala lustlikult “Eesti Spordilehe” veergudel, rõhutades, et mis kunsti seal siis ikka – “endale bob osta, sellega olümpiatreeninguna paar esimest allasõitu teha ja whiskyt rüübata”. Nii loodeti leheveergudel juba sedagi, et tulevastel talimängudel võiks ilmuda starti Eesti bobikelk “Elupull I”...

Esimese eestlasena pääses pärast II maailmasõda olümpiastarti suusataja Juku (Johannes) Pent. Oma ainsa olümpia kogemuse sai hiljem ka suusamäärete valmistajana tuntust kogunud Pent kirja 1952. aastal Oslos, kus ta kuulus Saksamaa olümpiadelegatsiooni ridadesse ning pälvis 50 km suusatamises 26. koha.

Esimene eestlasest taliolümpiavõitja on Ants Antson, kes võitis 6. veebruaril 1964. aastal Innsbruckis esikoha meeste 1500 m kiiruisutamises ajaga 2.10,3. Samal aastal Oslos kuulsal Bisletti staadionil ühtlasi mitmevõistluses Euroopa meistriks kroonitud Antson valiti 1964. aastal maailma parimaks kiiruisutajaks ning pälvis selle tiitliga kaasnenud maineka Oscar Mathiseni auhinna.

Oma tagasituleku rahvusvahelisse olümpiaperekonda tegid taasiseseisvunud Eesti sportlased 1992. aasta talimängudel Albertville'is. Eesti lippu kandis mängude avatseremoonial seejuures olümpiavõitja Ants Antson, esimese olümpiastardi taasiseseisvunud Eesti eest tegi aga suusataja Piret Niglas, saavutades 9. veebruaril 15 km klassikatehnikaga sõidus 39. koha.

» Käimas on 1992. aasta Albertville'i mängude avatseremoonia ja staadionile on sisenemas Eesti delegatsioon.

Comité International Olympique (CIO) – STRAHM, Jean-Jacques

Taasiseseisvunud Eesti esimene medalivõit taliolümpiamängudel leidis aset 2002. aastal. Suusataja Andrus Veerpalu võitis siis 12. veebruaril Salt Lake Citys 15 km klassikatehnikaga sõidus kuldmedali ning Jaak Mae sai samal distantsil pronksi.

Eestlastest on ainsana ühtedel taliolümpiamängudel kaks kulda võitnud Kristina Šmigun-Vähi. 2006. aastal Torinos sai ta kuldmedalid 12. veebruaril 7,5+7,5 km suusavahetusega sõidus ja 16. veebruaril 10 km klassikatehnikaga sõidus. Ühtlasi on Šmigun-Vähi enim kordi olümpiamängudel individuaalselt esikaheksasse jõudnud Eesti sportlane – aastail 2002-2010 lõppes tema võistlus esimese kaheksa hulgas kokku kuuel korral.

Seni suurim sportlasdelegatsioon on Eestit taliolümpiamängudel esindanud Vancouveris (2010). Tol korral kuulus Eesti koondisesse koguni 30 sportlast.

» Edukaim Eesti sportlane 2018. aasta Pyeongchangi talimängudel oli kiirusutaja Saskia Alusalu.

Comité International Olympique (CIO) – HUET, John

Võttes aluseks olümpiamängude avamise päevad, saame võrrelda ka Eesti olümpiasportlaste vanuseid.

Kõige nooremana on taliolümpiamängudel Eestit esindanud iluuisutaja Olga Vassiljeva, kes oli 1992. aastal Albertville'is 14 aastat ja 103 päeva vana.

Kõige noorema meessportlasena on taliolümpiamängudel Eestit esindanud kahevõistleja Jens Salumäe, kes oli 1998. aastal Naganos 16 aastat ja 329 päeva vana.

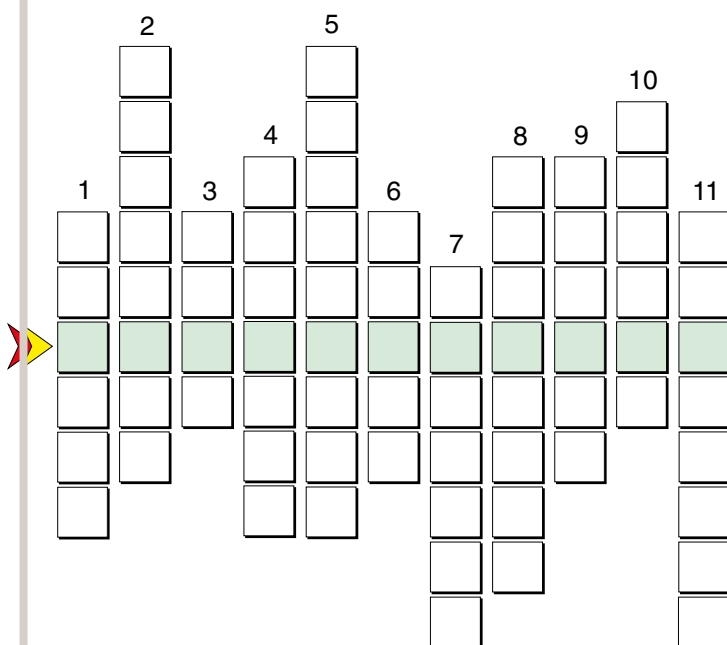
Kõige vanema sportlasena on taliolümpiamängudel Eestit esindanud iluuisutaja Eduard Hiop, kes oli 1936. aastal Garmisch-Partenkirchenis 46 aastat ja 50 päeva vana.

Kõige vanema naissportlasena on taliolümpiamängudel Eestit esindanud murdmaasuusataja Tatjana Mannima, kes oli 2018. aastal Pyeongchangis 38 aastat ja 31 päeva vana.

**NUPUTAMIS-
NURK**

TALIOLÜMPIALINNAD

1. Ainus linn, millele ROK on andnud nii suve- kui ka taliolümpiamängude korraldamise õiguse **2.** Just selles praeguses pealinnas toimunud traagilist sündmust on sageli peetud I maailmasõja puhkemise ajendiks **3.** Linn, kus pärast II maailmasõda võistles esimest korda olümpiamängudel eestlane **4.** Linn, kus Eesti 2020. aasta parim treener lõpetas aastaid varem oma sportlastee olümpia 8. kohaga **5.** Sellest linnast on pärit seni viimane Eesti taliolümpia-medal **6.** Esimene lähistroopikas taliolümpiat korraldanud linn **7.** 1940. aastal sõja tõttu ära jäänud taliolümpiat algselt läbi viima pidanud linn, kus olümpiamängude korraldamiseni jõuti palju aastaid hiljem **8.** Selles paigas toimunud talispordinädal nimetati olümpiamängudeks alles tagantjärgi **9.** Eesti jaoks läbi aegade edukaimate taliolümpiamängude toimumispaik **10.** Linn, kus esmakordselt võistlesid OM-medalite pärast lumelauasõitjad, jääkeeglimängijad ja hokinaised **11.** Just selles paigas võeti esimest korda olümpiamängude ajaloo kasutusele maskott – suusamees Schuss.

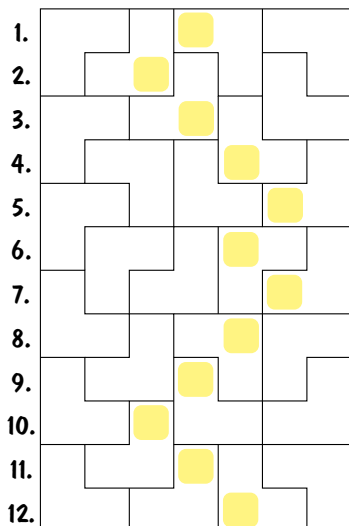

TALISPORDI PARKETT

Vastake esitatud küsimustele ja tõstke parketitükid ümber nii, et moodustuksid 7-tähelised nimed ja sõnad. Kõik need puudutavad mingil moel taliolümpiamänge ja eesti sportlasi. Kui see teil korra läheb, siis leiate tähistatud pesadest ka lahenduse.

1. Aastail 2002-2014 neljadel taliolümpiamängudel võistelnud Eesti spordimees **2.** Olümpial ja MM-il esitosisinasse jõudnud kahevõistleja, ka Tartu maratoni võitja **3.** Olümpiamängudel ning MM-il kokku viiel korral 4. kohaga lõpetanud sportlane **4.** Linn, kus eelmises küsimuses küsitud eestlane sai oma karjääri tähtsaima medali **5.** Spordivahend, millega eestlastest on kahel olümpial võistelnud Helen Novikov **6.** Kolme OM kogemusega Eesti sportlane, kelle parim EM koht on 7. ja MM-il 13. **7.** Murdmaasuusataja, vanim taliolümpiamängudel võistelnud Eesti naissportlane **8.** Iluuisutaja, kelle olümpiadebüüdi üle irvhambad vist ialgi ei väsi nalja tegemast **9.** Kahel viimasel olümpial stabiilselt 43., 44., 44., ja 45. koha saanud kahevõistleja **10.** Riik, kus toimusid Eesti edukaimad taliolümpiamängud sini-must-valge lipu all **11.** Samal spordialal olümpiamängudel võistelnud isa ja poja ühine perekonnanimi **12.** Eesti suurim medalilootus Pekingi taliolümpial, maailmameister 2019. aastast.

T	S	R	A	L	E	E
A	I	I	D	E	M	U
L	E	L	D	T	H	E
A	N	G	K	I	T	S
O	V	D	S	I	A	L
I	L	E	A	L	E	A
N	H	A	L	C	I	A
A	R	J	S	I	Ü	H
V	V	A	N	A	G	B
A	R	Y	D	I	N	N
G	L	K	A	R	N	I
K	E	M	A	A	L	M

SUUSARADADE TÄHEPAARID

Allpool näete hulka 3-, 4- ja 5-tähelisi sõnu, mille abil saate moodustada olümpiamängude suusaradadel võistelnud Eesti atleetide nimesid. Nende hulgas on nii mehi kui ka naisi, mõned on murdmaal võistelnud püssiga ja teised ilma. Nimesid saate kombineerida vihjeküsimustele vastates või etteantud sõnadest sobivaid tähepaare otsides. Iga rea esimesest sõnast leiate perekonnanime kaks esimest tähte, teisest kaks järgmist ja kolmandast nime lõpu (vaadake näidet!). Seda, mis tähed välja valida, peate otsustama ise. Lahenduse leiate 6-täheliste perenimede esitühti ülevalt alla kokku lugedes.

K Ü L A U M M I K E L U K Ü M M E L

1. Suusasprinter, kes valiti 10 aasta eest Eesti aasta parimaks suusatajaks **2.** Laskesuusataja, kes on kahel Anterselva MK-etapil jõudnud esikümnesse **3.** 30 aastat tagasi MM-il meeskonnasõidus pronksi võitnud laskesuusataja **4.** Aastail 2016-19 neljal korral suusamaratonis Eesti meistriks tulnud mees **5.** Universiaadil NSV Liidu teatemeeskonnas esikoha saanud murdmaasõitja **6.** Juba 15 hooaega MK-karussellis ja tiitlivõistlustel tiirelnud laskesuusataja **7.** MK-etapil paarissprindis koos Pavo Raudsepagega 2. koha saanud suusataja **8.** Pärast meie taasiseseisvumist esimesena (tali)olümpial startinud eestlane **9.** 2014. aastal paaril korral ka Soome meistriks kroonitud laskesuusataja.

1	ASE KALLE VISA	☐	☐	☐	☐	☐	☐
2	PRII ANUM OTSE	☐	☐	☐	☐	☐	☐
3	LOJUS KAS ISTE	☐	☐	☐	☐	☐	☐
4	RÄIM SINK NELI	☐	☐	☐	☐	☐	☐
5	ASTEL VAPP AND	☐	☐	☐	☐	☐	☐
6	ALEV KIHT LAEN	☐	☐	☐	☐	☐	☐
7	AAR OSMIK PÄEV	☐	☐	☐	☐	☐	☐
8	SENI LAGLE ASI	☐	☐	☐	☐	☐	☐
9	VERI LUMI MATS	☐	☐	☐	☐	☐	☐

SUUSATAJATE NIMEKAARDID

Seekordses mõistatuses on teie ees üheksa esmapilgul täiesti tundmatut inimest, kuid tegelikult on nad kõik OM-kogemusega Eesti murdmaasuusatajad. Lihtsalt tähed on lootusetult sassi läinud. Kui teil õnnestub suusameeste õiged nimed taastada, siis saate nende eesnimede esitähedest ülevalt alla lugeda lahenduse.

Suusamees, kelle karjäär lõpetati varem, kui ta ise soovinuks:

M A R T J Ä R V E K A L M
[] [] [] [] [] [] [] [] [] [] [] [] [] [] [] []

Suusataja, kelle parimad tulemused on MM-i 7. ja OM-i 8. koht:

E I N A R U U S P A A T
[] [] [] [] [] [] [] [] [] [] [] [] [] [] [] []

Eesti teatemeeskonna ainus "puhas poiss" 2018. aasta taliolümpial:

L E O N I D K Ä R R A
[] [] [] [] [] [] [] [] [] [] [] [] [] [] [] []

Kahe OM-kogemusega suusamees, kes pole pääsenud MM-ile:

V A L U S Ä M B E R
[] [] [] [] [] [] [] [] [] [] [] [] [] [] [] []

Eesti suusataja, kelle perenimi sisaldab tema OM-startide hulka:

A V O T U U S I K
[] [] [] [] [] [] [] [] [] [] [] [] [] [] [] []

Sprindi MK-etapil individuaalse 3. koha saanud Eesti suusahunt:

L A R S P U D R U V A E N E
[] [] [] [] [] [] [] [] [] [] [] [] [] [] [] []

Tiitlivõistlustel püssiga ja ka ilma selleta võistelnud suusamees:

A T S N I R U K I R P
[] [] [] [] [] [] [] [] [] [] [] [] [] [] [] []

Tartu maratoni kunagine võitja, kes on treeninud Türgi koondist:

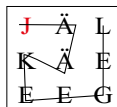
E N N P A J U P A S T A
[] [] [] [] [] [] [] [] [] [] [] [] [] [] [] []

Tour de Ski kokkuvõttes 16. ja MM-il 7. koha saanud suusataja:

A A R E M A H E R A V I
[] [] [] [] [] [] [] [] [] [] [] [] [] [] [] []

Otsige allpool olevast tähesegadikust üles vastused esitatud küsimustele. Iga tähe lähieümbuses võite järgnevat otsides liikuda kas üles, alla, paremale või vasakule, aga mitte diagonaalis. Iga vastuse lõputäht on ühtlasi järgmise sõna algustäheks. Alustage märgistatud tähest "I" ja leitud sõna kriipsutage maha, et midagi sassi ei läheks. Vaadake näidet sõna JÄÄKEEGEL puhul! Iga tähte võite kasutada ühe korra ning ükski täht ei tohi jääda üle.

Vastuseks on sõnaussi viimane sõna - ehk siis järjekorras **26.**, mille kohta allpool eraldi küsimust ei olegi.

I	N	N	R	E	M	M	A	H	E	E	R	B	O	R	A
A	V	S	A	U	D	M	E	L	L	S	K	T	D	V	
S	O	B	R	U	S	M	Ü	I	L	U	T	E	H	Ä	K
S	K	I	K	C	E	S	K	N	O	T	E	L	I	R	R
I	L	S	R	P	P	U	R	A	A	M	A	A	L	M	A
E	J	S	A	E	K	I	N	K	S	S	T	L	A	A	T
V	A	L	U	S	A	L	G	A	S	A	I	B	T	R	S
N	O	S	T	I	S	U	D	R	A	R	M	E	R	T	I
O	V	E	N	A	A	A	E	T	S	A	R	E	L	V	D
V	U	R	O	M	A	R	U	J	A	J	S	A	L	I	L
I	O	C	N	E	N	V	I	O	V	E	U	T	I	N	A
K	O	V	A	N	K	O	G	U	R	S	U	A	M	E	R

1. Linn, kus olümpiastardi oleks pidanud tegema ka Anatoli Šmigun, kuid spetsiaalselt 50 km maratoniks valmistunud mees jäeti siiski lihtsalt kõrvale
2. Esimese Eesti murdmaasõitjana 1936. aastal olümpiale pääsenud Vello Kaaristo võistles Garmisch-Partenkirchenis just selle perekonnanime all
3. Läbi aegade noorimana taliolümpiamängudel võistelnud Eesti sportlane
4. 2018. aastal Pyeongchangi taliolümpiamängude avamisel Eesti lippu kandnud ja kogu olümpial Eesti parima tulemuse eest hoolitsenud sportlane
5. Laskesuusataja, kes on võistelnud kahel olümpial ja võitnud isegi MM-pronksi meeskonnasõidus, kuid pole kunagi tulnud isegi Eesti meistriks
6. Riik, mida esindas 1952. aastal Oslos pärast

II maailmasõda esimese eestlasena olümpiale võistleva pääsenud suusataja Juku (Johannes) Pent **7**. Linn, kus toimunud taliolümpiamängud on erilised seetõttu, et need on seni viimased, mis peeti samal aastal koos suveolümpiamängudega **8**. Kahel viimasel olümpial ning kuuel MM-il Eestit esindanud spordimees **9**. Linn, kus Anna Levandi (tollase nimega Kondrašova) pälvis taliolümpial naiste üksiksõidus 5. koha ning mõned aastad hiljem EM-võistlustel pronksi **10**. Erinevatel talvistel spordialadel olümpiamängudel Eestit esindanud ning võistkondlikult teise kümnesse jõudnud isa ja tütre ühine perekonnanimi **11**. Just sellel mandril on toimunud kõige rohkem taliolümpiamänge **12**. Maailmarekordi püstitanud ja EM-kulla võitnud eestlasest olümpiavõitja **13**. Kahel korral olümpiamängudel kelgutamises võistelnud eestlanna **14**. Linn, kus taliolümpiamängudel sai võistelda lausa viis Eesti iluuisutajat **15**. Iluuisutaja, kes tõi Eesti delegatsioonile 2014. aastal Soõsi taliolümpialt parima individuaalse koha – meeste üksiksõidus 24. **16**. Võrdlemisi noor spordiala, mis jaguneb mitmeks erinevaks võistlusalaks ning kuulus esimest korda taliolümpia võistlusprogrammi 30 aastat tagasi **17**. Sportlaste rajale lähendamise meetod, mis taliolümpiamängudel on olnud üldiselt valdav ning mõne spordiala puhul ühtlasi ainuvõimalik **18**. Eelmisel taliolümpial ühel ja samal spordialal Eesti koondisse kuulunud õe-venna ühine perekonnanimi, kusjuures õde oli eestlannadest ainus, kes sel alal startida sai ning vend oli Eesti meestest ainus, kes startida ei saanud **19**. Spordimees, kes just Norras toimunud tiitlivõistlustel on olnud edukas: olümpial võistkondlikult 4. ja individuaalselt 5. koht ning MM-il 4. koht **20**. Teatesõitudes ühtekokku neljal MM-il esikümnesse jõudnud sportlane - kahel korral õnnestus see tal laskesuusatajana, kahel korral murdmaasõitjana **21**. Spordiala, kus olümpiamedaleid on võitnud Läti, aga ka 20. sajandi alul Kanadasse rännanud eestlastest pioneeride järeltulija Mellisa Hollingsworth **22**. Koos järgmises küsimuses küsitava mehega 15 aasta eest MM-võistlustel Sapporos vabatehnikas sõidetud paarissprindis 8. koha saanud spordimees **23**. Kolmel olümpial võistelnud ja kolmel aastal (2011, 2015 ja 2016) Eesti parimaks meessuusatajaks valitud suusataja, kelle MM-i parim koht on 6. **24**. Maailma kõige põhjapoolsem linn, mis kunagi on olümpiat võõrustanud **25**. 20 aasta eest oma ainsal olümpial võistelnud suusamees, kelle parimaks individuaalseks tulemuseks MK-sarjas on 5. koht vabatehnikasprindis **26**. Ülesande lahendus.

MÕISTATUSTE LAHENDUSED

S
A
R
P
E
K
I
N
G
O
A
C
S
L
O
O
S
A
R
A
R
E
V
A
C
N
S
H
O
G
G
N
C
T
A
O
N
O
S
P
O
N
O
N
O
N
O
O
N
O
R
E
I
P
N
O
O
O
R
X
O
Y
R
O
I
R
X
O
B
L
E

1. L E S S I N G
2. H A L J A N D
3. L E V A N D I
4. C A L G A R Y
5. Ü H E K E L K
6. G L E B O V A
7. M A N N I M A
8. H E R N I T S
9. T I I R M A A
10. I T A A L I A
11. K A L D V E E
12. S I L D A R U

S E L L I S
P R A N T S
O J A S T E
R Ä N K E L
T E P P A N
L E H T L A
A A S M Ä E
N I G L A S
E R M I T S

K A R E L T A M M J Ä R V
A N T I S A A R E P U U
R A I D O R Ä N K E L
U R M A S V Ä L B E
T A I V O K U U S
A N D R U S V E E R P A L U
P R I I T N A R U S K
J A A N U S T E P P A N
A I V A R R E H E M A A

I N N R E M M A H E E R B O R A
A V S A U D M E L L L S K T D V
S O B R U S M Ü I L U T E H Ä K
S K I K C E S K N O T E L I R R
I L S R P P U R A A M A A L M A
E J S A E K I N K S S T L A A T
V A L U S A L G A S A I B T R S
N O S T I S U D R A R M E R T I
O V E N A A A E T S A R E L V D
V U R O M A R U J A J S A L I L
I O C N E N V I O V E U T I N A
K O V A N K O G U R S U A M E R